

Kommunuval bara eina ferð afturat

Kommunufelagsformaðurin heldur, at skuldarfelan ber stórt sannlíki í sær fyri at kommunurnar í núverandi líki kollsigla, áðrenn komandi valskeið er úti

Í dag seinnapartin hittast kommunumenn á Hotel Føroyum saman við Jógvan Sundstein, landsstýrismanni í kommunumálum. Tað er kommunufelagið, ið stendur sum innbjóðari. Teir hava boðið øllum bý- og bygdaráðslimum á fund. Endamálið er at røða um fíggarligu støðuna hjá kommununum.

Og støðan er alt annað enn góð. Jógvan Mørkøre, formaður í Føroya kommunufelag, er dapurskygður og heldur, at sannlíkið er stórt fyri, at kommunuskipanin í verandi líki koyrir seg fasta innan stutta tíð.

– Vit mugu siggja í eyguni, at tað meira enn so kann koma fyri, at kommunuvalið, sum verður 8. desember, er seinasti møguleikin at

manna býráð og bygdaráð undir verandi skipan.

Greiða ikki sínar skyldur

Orsøkin til svartskygni er henda:

– Skuldarfelan tekur lívið av kommununum. Inn-tøkurnar í landinum minka alla tíðina, og tí minka inn-tøkurnar hjá kommunukassunum støðugt. Hetta ger, at lántøkan í góðum tíðum nú er vörðin til eina skuldarfalu hjá kommunum.

Støðan hjá nógvum kommunum er soleiðis, at tær bert partvís røkja skyldurnar. Tær kommunurnar eru fáar, sum í fult mál gjalda rentur og avdráttir. Summar gjalda partar av avdráttunum og allar rent-

urnar, summar bara rentur, og summar megna bert at gjalda part av rentunum og ongar avdráttir.

Tá kommunurnar eru komnar í trongstöðu, so eru tær farnar til bankarnar og hava gjørt avtalur við teir um eina ella aðra skipan. Tað er ein veruleiki, at bankarnir ikki hava tað serliga gott, og um lángevarnir krevja, at lánini hjá kommununum verða røkt, soleiðis sum avrátt, tá tey vórðu stovnað, so steðgar upp nógvastaðni, um bankarnir ikki kunnu gera nýggjar loysnir.

Landið hevur eftirlit við kommununum, og tá tær ikki megna meira, so má landið taka um endan. Skulu teir røkja skyldurnar hjá kommununum, so er

ikkí trupult at ímynda sær, at teir eisini fara at krevja at fáa skattin, sum kommunurnar higartil hava fingið.

Tosað fyri deyvum oyrum

Vit hava sæð verandi kommunuskipan sum nakað, ið hoyrir samfelagsskipanini til og sum tað er líka óhugsandi at taka av, sum at taka lögting og landsstýri av. Men nú er tað nógv, sum talar fyri, at vit mugu siggja í eyguni, at kommunuskipanin liggur vát undir føti, og eg verði ikki kløkkur, um hon rennur seg fasta, áðrenn tey bý- og bygdaráð, sum skulu veljast 8. des., hava sitið sína setu at enda.

Tað verður ofta tosað um skeiva býtið millum land og kommunur. Er tað hetta, sum ger enda á kommununum?

– Vit í kommunufelagnum hava heitt á skiftandi landsstýri um at broyta býtið, soleiðis at parturin hjá kommununum gjørdist størri, men tað hevur verið sum at tosa við stein.

Landsmyndugleikarnir hava einki gjørt á hesum øki, og tað hevur borið við sær, at teirra partur er øktur. Inn-tøkurnar eru øktar, og tá landskattur er progressivur, hevur vøksturin í landskattinum verið nógv størri enn vøksturin í kommunuskattinum, sum er proportionalur.

Skattaprosentið skuldi verið hægri

Tað er altíð lætt at siggja veruleikan í bakspjelinum. Skuldu kommunurnar hildið fast í sín part av skattainntøkunum, so hevði tað verið ein gongd leið, um kommunuskattaprosentini vóru hækkað rættuliga nógv, tá inn-tøkurnar øktust. Skatturin er jú einasti inn-tøkmøguleikin hjá kommununum, meðan landið hevur toll, punktgiöld, og eftir nýggjar meirvirðisgjald við meira.

Tað, sum ikki fekst í gjøgnum á hesum økinum í góðu tíðunum, fæst neyvan ígjøgnum nú. Landið er í somu skuldarfelli, sum kommunurnar eru, og tað

Jógvan Mørkøre, formaður í Kommunufelagnum

ger, at landsmyndugleikarnir neyvan lata nakran inntøkmøguleika frá sær.

Nýskapan á kommunala økinum

Jógvan Mørkøre heldur tað vera meira enn spell, um lokali avgerðarrætturin heilt dettur burtur, men hann heldur ikki, at kommunusamanlegging loysir størsta trupulleikan.

– Vit mugu nýta allar góðar kreftir at skapa nýggjar karmar um lokala avgerðarrættin. Eg havi í álitinum, sum ein arbeidsbólkur læt landsstýrinum fyrr í ár, vist á møguleikarnar, sum eg haldi vera teir frægastu.

Kommunuskipanin er 120 ára gomul, og vit eiga at leita aftur til, hvussu skipanin var í fyrstuni. Tá varð hon skapt fyri at hjálpa í-búgvunum, t.d. á almannaoðinum. Hetta økið er fullkomiliga gloppið kommununum av hondum. Í staðin hava tær otað seg inn á onnur øki, t.d. við at standa fyri vinnuligum fløgum og

rakstri.

Tað haldi eg vera skeiðt. Hvørjar ítøkiliga uppgávurnar skulu vera, tað er tað, sum kommunupolitikarar eiga at nýta kreftirnar til at finna útav.

Fundurin millum kommunupolitikarar og landsstýrismannin í dag kann geva avgerandi ábending um, hvussu tað verður við lokalu ávirkanini í framtíðini. Um fundurin setir skjøtli á diskussionina, hvussu nýskapan skal myndast, so hevði eg persónliga verið væl nøgður, endar Jógvan Mørkøre, formaður í Føroya kommunufelag.

-nes

Parabolanlegg

Eitt Ekkostar 5500 parabolannlegg, skermurin er 120 cm/diameter við motorstýring og ein uniden demak, til sølu.

Tlf. 18260